Αφορμή Τέρρα Μτα

Media: ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ **Page:** 39 **Published at:** 27-08-2022

Author: **Surface:** 527.57 cm² **Circulation:** 0

Subjects:

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com • no14me.blogspot.gr/

Τέρρα Άλτα

» Javier Cercas

(μτφρ. Γεωργία Ζακοπούλου, εκδόσεις Πατάκη)

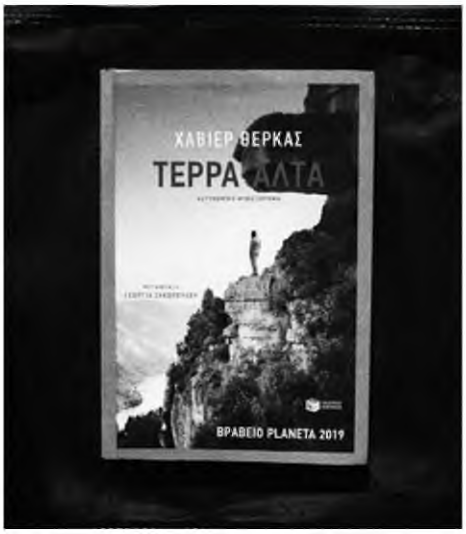

Ενθουσιασμός και προσδοκίες. Άρση οποιουδήποτε αναγνωστικού προγραμματισμού, επίσης. Καινούριο βιβλίο του υπεραγαπημένου Χαβιέρ Θέρκας έφτασε άλλωστε, πώς αλλιώς; Η ανάρτηση για το Ο μονάρχης των σκιών, το τελευταίο βιβλίο του που κυκλοφόρησε στα ελληνικά, έκλεινε ως εξής: «Ο Θέρκας, σε κάθε βιβλίο του, απομακρύνεται ολοένα και περισσότερο από την τυπική μυθοπλασία, δυσκολεύοντας την αυστηρή ειδολογική κατάταξή των έργων του, χαράσσοντας ένα αρκετά ευδιάκριτο προσωπικό μονοπάτι, περισσότερο μεταλογοτεχνικό παρά μεταμοντέρνο, και μαζί με τον Μαρίας και τον Βίλα Μάτας αποτελούν τις σημαντικότερες σύγχρονες λογοτεχνικές φωνές της Ισπανίας».

Ο Μελτσόρ βρίσκεται ακόμη στο γραφείο του και κάθεται σε αναμμένα κάρβουνα, ανυπομονώντας να τελειώσει η νυχτερινή βάρδια, όταν χτυπάει το τηλέφωνο. Είναι ο συνάδελφός του που εκτελεί χρέη φρουρού στην είσοδο του αστυνομικού τμήματος. Έχουμε δύο νεκρούς στην αγροτική έπαυλη των Αδέλ, του ανακοινώνει.

Οι Αδέλ, των Γραφικών Τεχνών Αδέλ, είναι πασίγνωστοι στην περιοχή. Η στυγερή δολοφονία του ηλικιωμένου ζευγαριού αναμενόμενα θα συγκλονίσει την κοινή γνώμη και θα κινητοποιήσει τις αστυνομικές αρχές. Η Τέρρα Άλτα, μια φτωχή και αραιοκατοικημένη επαρχία της Καταλονίας, δεν φημίζεται για εγκλήματα όπως αυτό, κάθε άλλο, η ζωή ενός αστυνομικού εδώ, επαγγελματικά μιλώντας, χαρακτηρίζεται από γραφειοκρατική ρουτίνα. Ο Μελτσόρ, που ακόμα δεν έχει κλείσει τα τριάντα, δεν είναι από αυτά τα μέρη, όπως συμβαίνει με την πλειοψηφία των συναδέλφων του. Βρέθηκε εδώ με προσωρινή απόσπαση μετά την εμπλοκή του σε μια αντιτρομοκρατική επιχείρηση στη Βαρκελώνη για να αποφύγει ενδεχόμενη στοχοποίησή του από τυχόν εναπομείναντες θύλακες. Τις πρώτες μέρες δεν μπορούσε να κοιμηθεί εξαιτίας της ησυχίας που επικρατούσε, του έλειπε ο θόρυβος της πόλης, παιδί της γαρ. Πάλεψε με διάφορα σκευάσματα αλλά δεν χόρτασε ύπνο παρά μόνο όταν άρχισε να κοιμάται με την Όλγα. Γνωρίστηκαν στην τοπική βιβλιοθήκη, εκείνη εργαζόταν εκεί, εκείνος έψαχνε μυθιστορήματα του 19ου αιώνα, αν και ήξερε πως κανένα δεν θα του προκαλούσε παρόμοια συναισθήματα με τους Άθλιους, στους οποίους επέστρεφε διαρκώς ξανά και ξανά.

Η αφηγηματική άνεση του Θέρκας είναι παρούσα από τις πρώτες σελίδες, αν και η απουσία ενός αφηγητή, άλτερ έγκο του συγγραφέα, μου έκανε εξ αρχής εντύπωση, αφού μια συμβατική τριτοπρόσωπη αφήγηση δεν χαρακτηρίζει το ύστερο έργο του. Επίσης, μου έκανε εντύπωση η κλασικότροπη δομή αστυνομικού μυθιστορήματος που έδειχνε να έχει το Τέρρα Άλτα· αυτό και αν απουσιάζει από το θερκικό κόρπους. Ο συγγραφέας σπάει την αφήγηση σε δύο χρόνους. Έτσι, παράλληλα με το αφηγηματικό παρόν της διαλεύκανσης της έρευνας, υπάρχει και η αφήγηση της ζωής του Μελτσόρ μέχρι το βράδυ της δολοφονίας. Τα δύο παρακλάδια κάποια στιγμή συναντώνται χρονικά για να μας οδηγήσουν στη λύση και την κάθαρση. Το μυθιστόρημα διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά του είδους και στηρίζεται αρκετά στις κορυφώσεις, τις ανατροπές και τα ευρήματα που προάγουν την πλοκή, αλλά και στα αναπόφευκτα, και ως ένα βαθμό καλοδεχούμενα, κλισέ. Ο Θέρκας δεν εγκλωβίζει την ιστορία του στο ποιος το έκανε, έχει τη δεδομένη ικανότητα να την απλώσει αρκετά περισσότερο ώστε να χωρέσει επιπλέον πράγματα, όπως ο τόπος, το καταλανικό ζήτημα, ο εμφύλιος, Οι άθλιοι, το παρελθόν, η σχέση του Μελτσόρ με τη μητέρα του, η αγάπη, η ανάγκη για δικαιοσύνη και δικαίωση, μεταξύ άλλων.

Με τοποθετημένη την πλοκή στο πρόσφατο παρελθόν και σε έδαφος καταλανικό, θα ήταν μάλλον περίεργο ένας πολιτικός συγγραφέας όπως ο Θέρκας να χάσει την ευκαιρία να αναφερθεί στο ζήτημα της ανεξαρτησίας. Η ευρύτερη περιοχή της Τέρρα Άλτα ιστορικά είναι γνωστή για τη μάχη του Έβρου, της πλέον σκληρής σύγκρουσης του ισπανικού εμφυλίου. Τα πάθη στην περιοχή εντείνονται για ακόμα μια φορά. Στα καφενεία της περιοχής ακόμα μπορεί κανείς να γίνει μάρτυρας συζητήσεων σχετικά με εκείνα τα γεγονότα, σαν μην πέρασαν τόσα χρόνια από τότε. Ο Θέρκας, στο παρασκήνιο της πλοκής, θέτει ερωτήματα σχετικά με τα μαθήματα και τους κύκλους της Ιστορίας, προβαίνοντας σε αναλογίες του τότε και του τώρα, κάπως επιδερμικά ωστόσο, καθώς απουσιάζει η ομαλή και οργανική ένταξη του πολιτικού στην πλοκή, προσιδιάζοντας περισσότερο σε μια γνώριμη συγγραφική μανιέρα. Τα όρια της αστυνομικής λογοτεχνίας αποδείχτηκαν τελικά αρκετά στενά για τον Θέρκας. Παρ' όλα αυτά, το εύρημα με τους Άθλιους αποδείχτηκε γοητευτικά λειτουργικό και όχι ένα απλό βιβλιοφιλικό φτιασίδι.

Οποιοδήποτε κομπλιμέντο και αν κάνω σχετικά με τα τεχνικά μέρη του μυθιστορήματος αυτού θα είναι χωρίς πραγματικό αντίκρυσμα. Είναι κάπως προφανές, να μην πω χαζό, να συζητάμε για την ικανότητα ενός συγγραφέα του διαμετρήματος του Θέρκας να γράψει ένα καλό αστυνομικό μυθιστόρημα. Το Τέρρα Άλτα είναι ένα αρκετά ενδιαφέρον αστυνομικό μυθιστόρημα, που διαβάζεται αχόρταγα και καταφέρνει να σταθεί με άνεση σε μια απαιτητική λογοτεχνική κατηγορία όπως αυτή του αστυνομικού. Έχει όμως ένα μεγάλο μειονέκτημα να το βαραίνει, το όνομα του συγγραφέα και τις προσδοκίες που αυτό γεννά. Ο πιστός πυρήνας των αναγνωστών του θεωρώ πως απογοητεύτηκε από το Τέρρα Άλτα αν και δεν αποκλείω οι πωλήσεις ως νούμερα να αποδεικνύουν μια τεράστια εμπορική επιτυχία, που δύσκολα θα έκανε με τα πιο μεταλογοτεχνικά εγχειρήματά του.

Άτιμο πράγμα οι προσδοκίες. Διαθέτουν μια αυστηρότητα και αδιαφορούν για ό,τι συμβαίνει έξω από αυτές, κλείνοντας τα αυτιά τους απέναντι σε δικαιολογίες και ερμηνείες. Δεν διακρίνονται για την ανοχή ή την ενσυναίσθησή τους. Ακόμα χειρότερες οι προσδοκίες από αυτούς που αγαπάμε. Μέχρι ενός σημείου τελούσα σε επιφυλακή αναμένοντας την αφηγηματική ανατροπή, να διακρίνω έγκαιρα τη μετατροπή της διαλεύκανσης της υπόθεσης σε πρόφαση, σε όχημα που θα οδηγούσε προς μια διαφορετική κατεύθυνση το μυθιστόρημα, σε αφηγηματικά εδάφη που είχα φανταστεί και επιθυμήσει. Κάτι τέτοιο δεν συνέβη. Προφανώς και το βιβλίο δεν είναι κακό, απλά δεν είναι τυπικό της εργογραφίας τού Θέρκας, και σε αυτό οφείλεται η πλήρης κατάρρευση των αναγνωστικών προσδοκιών που έσπευσα να υψώσω και εν συνεχεία μετ' επιτάσεως να απαιτήσω.